

ABONAMENTUL
 Pe un an . 28 Cor.
 Pe un jum. . 14 "
 Pe o lună . 2-40 "
 Nrul de Duminică
 pe un an . 5 Cor.
 Pentru România și
 America . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 an 40 franc!

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Dealul Perena-utca 20,
 INSERȚIUNILE
 se primesc în adminis-
 trație.
 Multămita publică și Loc de
 scrie costă fiecare ză 20 fr.
 Manuscrisurile nu se în-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Descrerea poporului românesc.

București, Octomvre.

Scade!

Ce vorbă dureroasă, înfiorător de dure-
roasă, fiindcă ne privește pe noi poporul
acestei țări, trăinicia noastră ca neam.

Chestia este deci de însemnătate. Ea a
mai fost pusă și va mai fi pusă, până nu
se vor lua, toate măsurile neapărat de lipsă.

Firea noastră, care scapă din vedere atâtea
lucruri, îi lipsește deplinătatea. Insușirea a-
ceasta însă, ne este astăzi neapărat de lipsă,
ca să putem deslega problema grea de or-
ganizare socială a democrației românești.

Toate deosebirile noastre sufletești, toată
amăgirea noastră artistică, tot ce avem în-
cântător și ispititor, toate acestea, nu sânt
de ajuns, când e vorba de a deslega pro-
blema foloaselor noastre.

Câtă vreme vom fi siliți să ne mișcăm
în speculările filozofiei, ale literaturii și chiar
ale științei, mlădierea închipuirii noastre de
necrezut, va face minuni.

Aceasta însă nu-i decât una din sarcinile
chemării noastre.

Până acum am tot filozofat. Chestia dată
astăzi este de a trăi. Vrem să trăim? Da-
tori sântem atunci, să încetăm cu vaietele
fără rost și numai de sine iubitoare și să
recurgem la arsenalul de măsuri pentru a
încerca să îndepărtăm răul și o stare îngri-
jitoare, tare neliniștitoare.

Ce ne spune fără îndoială graiul rece al
cifrelor statistice oficiale de naștere și
moarte?

Ceeace s'a tot spus, fără să fi găsit nici
azi crezare, ceeace s'a învederat, fără să fi
fost în stare să sguđuie conștiința noastră
obștească: Pierim!

*Poporația românească a țării acesteia, e
în neîncetată descrescere față de poporația
străină; în nesfârșită decădere trupească!*

Vedem prin urmare, cât de neîndreptățit
este strigătul buciului, ce s'a dat de
mult și cât e de grabnic, ca să ne trezim
odată.

E asta un semn de viitoare precumpă-
nire sau nu-i decât mărturia zdrobitoare a
unei decăderi covârșitoare și nimicitoare?
Faptele ne silesc să inclinăm spre cea din
urmă.

*Când poporația națională băștinașe a
unei țări scade, în folosul celei străine, care
crește din ce în ce, atunci țara aceea merge
repede spre pieire!*

Prisosul înspăimântător al nașterilor la
străini și numărul neînsemnat al morților,
trebuie în sfârșit să ne pună pe gânduri.
Românii umplu cimitirurile, în loc să po-
puleze țara această încăpătoare pentru toți
străinii flămânzi, iar acești străini se în-
mulțesc ca iarba verde pe locurile Români-
lor pieiriți.

Sporirea poporului nostru românesc, tre-
buie să ne fie una din grijile cele mai de
căpetenie, fiindcă acolo unde am găsi-o,
am da de bunăstare și propășire, precum

și de încredințarea despre un viitor fericit
și strălucit.

La noi mai mult decât ori unde, trebuie
să ne preocupe în deosebi problema aceasta.
Trei motive ne silesc la aceasta.

Întâi: fiindcă sântem un popor mic în
privința numărului și ușor putem fi înghi-
țiți de popoarele mai mari, cari mereu pân-
desc această clipă binevenită. Aceasta cu
atât mai mult, cu cât se țintește ca popoa-
rele mici să piară.

Al doilea: fiindcă în lupta economică
internațională din vremurile de-acum, biru-
ința este a poporului celui mai numeros.
De aceea se cere neclintit cu tot dreptul,
ca populația unei țări să fie pe cât se poate
mai mult la fel naționalicește, așa dară cât
mai lipsită de neamuri străine de sânge, cu-
get și simțiri. Altfel creșterea populației țării,
în loc să fie îmbucurătoare și folositoare,
e primejdioasă, fiindcă prin sporirea factori-
lor eterogeni, unitatea națională a țării s'ar
rupe, nimicind națiunea.

Al treilea: fiindcă precum viața organică,
așa și cea a popoarelor, e supusă la două
condiții, întemeiate pe două principii: *al
păstrării și al propășirii.* Organul, care nu
se apără și care nu știe să-și păstreze co-
heziunea împotriva năvălitorilor, cari țin-
tesc să-l nimicescă, se descompune și moare.
De altă parte organul, ale cărui părți n'ar
fi toate într-o schimbare continuă, se ves-
tejește și moare de asemenea. Deci păstra-
rea și propășirea oricărui organ, sânt de
neînălțurat una de alta, mai mult, sânt cele
două fețe ale aceleiași legi, legea universală

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Luni seara.

Foileton.

Doi gazetari povestesc într'un ungher al ca-
sinei.

— Să-mi scrii o nuvelă, îi roagă cel dintâi.

— Nuvelă? Asta e mai greu. Îți trebuie inspi-
rație, răgaz să o poți pune pe hârtie în tihnă —
și multe altele.

— Îți dau eu sujetul.

— Și mai dificil. Când sujetul a răsărit din
creierul meu, lucrul merge strună... Iei condeiul
și scrii până umpli cele 12 file reglementare,
200—300 ghuri de tipar. Atât! Pe urmă nici nu-l
recitești decât în tipar, și numai atunci observi
și greșelile scrisului de repezeală. Greșelile sânt
ele, fără îndoială, dar totuși e ceva în scrisul tău,
ceva ce curge, ca valurile unui pârâias, fără multă
gălăgie, dar cu mlădieri de ritm, ce se resimt la
fiecare frază.

— Ce are a face. Îți dau eu sujetul și pe urmă
dacă îți convine îmi scrii nuvela, dacă nu...

— Ei bine, s'auzim!

Cel dintâi își ia o atitudine romantică.

— E un vis al meu, și te rog să nu mă în-
terumpi, să-ți pot spune în întregime. Un vis
frumos...

— Păi bine, prietene, dacă e așa frumos, de
ce nu-l scrii singur?

— Eu nu mă îndeletnicesc cu *fleacuri* de nu-
vele... Parcă tu ai pretenții de foiletonist...

— Să am lectură. Întâi și mai întâi nuvelele
nu sânt fleacuri, dovadă că tu nici nu te încu-
mești să scrii în acest gen... Pe urmă dela foile-
ton până la nuvelă e o cale tot așa de lungă
cum ar fi dela nuvelă la roman.

— Da... »spre roman«, cum scrie domnu acela
din »Viața Românească«.

— Sigur — spre roman! Sadoveanu e pe dru-
mul adevărat, Sandu-Aldea tot cam pe acolo-i,
dar numai »spre«. Cât pentru celalalt — poate
și mai puțin!

— Nu începe cu teorii literare. Ascultă ce-ți
spun și pe urmă te conving, că visul meu e un
adevărat sujet de nuvelă.

— Ei bine, înc'odată: s'auzim!

— Visasem, mă, că am ajuns așa printr'o mi-
nune alui Dumnezeu — zi-l moștenire, loterie,
ori cum vei vrea — la parale. O bogăție, nu
altceva. Îți închipul cum mă simțeam în noua si-
tuație... Nu mi venea să-mi cred ochilor nici chiar
în vis. Simțeam cum îmi bate o a doua inimă,
la partea dreaptă, unde aveam portmoneul cu
hârtiile de o mie... și trebuia să mă foșez ca
să-mi rețin calmitatea, pe stradă. Unde crezi tu
că am mers mai întâi? La vecină-mea, răutățioasa
mea vecină, care totuși ținea ceva la mine, cu
toate șicanările ei mărunte, ce se țineau și r...
Era într'o haină de casă, ce lăsa să-l se întrevadă
conturile trupului ei de statuie, învâlită cu o bro-
boadă roșie...

Ce frumoasă era așa, cu fața îmbujorată de
ocupația ei de viitoare gospodină. Mă gândeam

la început să aduc vorba așa pe departe, dar
când am văzut-o așa de fermecătoare (neasemă-
nat mai dulce ca la rochille ei de mătăasă, pu-
drată și parfumată, sub adăpostul pălăriei uriașe!)
mi-am pierdut firul și i-am zis solemn:

— Domnișoară, vreau să-ți spun ceva.

— Vai de mine, chiar acum?

— Sigur. Chiar acum, numai decât...

Ea mă privia cu nedumerire.

— Poftim înăuntru... Adecă stăi aci, că pe a-
colo toate sunt cu capul la vale? Nu știi dia, că
azi e Sâmbătă?

Își puse mâinile în șolduri și mă fixa cu
ironie:

— Ce grabă așa de mare, doară nu te însori?

— Ba tocmai că vreau să mă însor.

Ea îngălbeni pe o clipă, apoi îmi întinse
mâna.

— Felicitările mele! Și cine-i fericita?

Îi simțeam mâna tremurând într'a-mea, nu mă
mai putui reține, l-o strinsei cu putere, apoi îi
spusei cu glas scăzut:

— Dacă vrei, fericita ești — tu!

Genele ei tremurară... genele ei lungi de mă-
tasă... mânuța îi tremura și mai tare, dar eu l-o
țineam tot mai strinsă, fără s'o slăbesc din ochi.

— Am fost sărac până acum și nu mă gân-
d'am la tine, că n'aveam destule comori să-ți le
înșirui la piciorușele tale... Acum sânt bogat,
mai bogat decum poți să-ți închipui... Îți spun
deci, fiu a mea, dacă îți măcar o leacă la mine...
Și, dacă nu nu mă înșel, dacă nu mă înșel...

Încercai s'o cuprind în brațe și atinsei ușor
cu buzele șuvițele dela urechea ei.

și binefăcătoare a evoluției. Legea păstrării, e deci cu atât mai prețioasă, cu cât orice forță prezentă, e condiția unei propășiri în viitor.

Iată prin urmare de ce trebuie să năzuim, ca poporul românesc să sporească tot mai mult și tot mai tare.

În alte țări, guvernele iau toate măsurile și se silesc pe toate căile, ca populația băștinașă să sporească puternic. Dacă populația țării a crescut după cum vor spune unii, pe noi aceasta nu ne încântă, deoarece se știe, că în populația unei țări, sunt cuprinși toți locuitorii acestei țări, fără deosebire de naționalitate sau religie, și fiindcă despărțind și făcând tablouri deosebite în privința fiecărui neam în parte, găsim că Românii sunt după număr în declin.

Știad lucrurile astfel de îngrozitor, și fiindcă pătura cirmuitoare a țării noastre nu ne ajută, dar se înflăcărează pentru cea mai mică neînsemnată chestie politică, de-aceia trebuie noi în de noi să luăm grabnic măsuri în privința celei mai de frunte dintre chestiile sociale, măsuri, cari să sdrobească cauzele, ce stînjenesc creșterea numărului populației românești.

Așa este, și rău este, că nu s'a făcut aceasta până acum.

Dar cum să se facă?

Vom arăta aceasta într'un număr viitor.

Traian V. Țăranu.

Redeschiderea școlii române din Turtucaia. Din Sofia se anunță: »Ministerul Instrucțiunii publice bulgar prepară comunicatul oficial în chestiunea școlii române din Turtucaia. În acest comunicat sunt enumerate toate punctele importante ale afacerii, precum și activitatea inspectorilor. Din el se vede că autoritățile școlare nici n'au procedat destul de energic conform legilor, din care cauză mulți profesori au rămas nelindestulți. Școala, însă, nu va fi închisă, pentru că ea servește pentru instruirea supușilor străni.

Cehi și Germani. Tratatul dintre Cehi și Germani nu s'au întrerupt ci se

urmează și acum. Deocamdată domnește între Cehi și Germani un fel de armistițiu.

Dela ziua de Miercuri se așteaptă o întoarcere spre bine, căci în această zi se va lua în discuție un nou proiect de compromis redactat de o comisie parlamentară.

Criza — amânată Două zile presa din Budapesta și Viena a avut de înregistrat svonuri despre o apropiată criză de guvern: guvernul ungar în curând va fi silit să-și dea demisia, fiindcă n'a putut să ajungă la nici o înțelegere cu guvernul austriac în chestia plății în numerar.

Au fost chiar ziare cari proorociau izbucnirea crizei pentru astăzi, când ministrul președinte contele Khuen va fi primit în audiență pentru a comunica Maj. Sale demisia cabinetului.

Ieri s'au reluat tratativele cu guvernul austriac. Contele Khuen a avut o întrevedere mai lungă cu Bienerth, înțelegându-se asupra modalităților tratativelor. La orele 12, contele Khuen a fost primit în audiență de către Maj. Sa, cărui a-i-a comunicat reluarea tratativelor. După contele Khuen a fost primit în audiență Bienerth, iar azi ministrul de finanțe Lukács.

Se pare că s'a găsit o »formulă» care va face cu puțință soluția satisfăcătoare a acestei chestii. Ministrul-președinte contele Khuen e cel puțin foarte optimist.

Învățătorii de stat și legea lui Apponyi. Dumineca trecută Asociația învățătorilor de stat din Ungaria și-a ținut în Budapesta adunarea extraordinară la care a luat parte un număr mare de membri. Participanții au luat poziție energică contra legii școlare a lui Apponyi și au hotărât ca în ziua de 18 Noembrie să aranjeze o mare manifestație publică în capitală și în aceeași vreme o deputație să se prezinte la ministrul de instrucție și cel de finanțe și să-i predeie un memorandum. Acest memorandum va cuprinde gravaminele învățătorimii între cari cel mai de seamă e ștergerea articolului XVI, și XVII, de lege școlară din 1907. Învățătorimea privește aceste articole drept ofensatoare pentru corpul pedagogic și totodată ca o desconsiderare a situației lor materiale. Căci învățătorii sânt puși în rînd cu funcționarii publici în privința lefii și pe când învățătorii cu salariul fundamental de 1000 coroane abea au perspectiva să înainteze până

la 1200 coroane funcționarii publici au avantajul de-a atinge suma de 1400 coroane.

Învățătorii sânt hotărâți, dacă nu li-se vor asculta plîngerile, să înceteze cu predarea lecțiilor, și se vor pune cu toții în grevă. La manifestație se crede că vor lua parte cel puțin șase mii de învățători din toate părțile țării.

Serisori din București.

Două procese și două sentințe. — Incurajarea invențiilor. — S-ta Paraschiva la Iași. — Deputația Mitropolitului Bucovinei. — Principele Roland Napoleon în București. — În amintirea lui Lueger.

București, 14 Octomvre.

Acum căie va lua s'a judecat la curtea de casă din București procesul locuitorilor din comuna Cioroiu, județul Jilomția cu marele proprietar, milionarul Petrovici-Armis, care — spun locuitorii numitelor comune — a luat în stăpânire fără nici un drept o mare întindere de moșie — vre-o patru mil de pogoane — care era a lor. Procesul a durat vre-o 20 de ani. Curtea de casă s'a pronunțat în favorul lui Petrovici-Armis, un multimilionar trecut de optzeci de ani. În motivarea sentinței se spune că, deși se pare, că țărani ar avea dreptate, totuși pentru a nu se turbura ordinea socială, Petrovici-Armis rămâne în stăpânirea pământului ce l-a ocupat.

Țăranii au ascultat, în frunte cu învățătorul sentința și au eșit oftând, gândindu-se la cheltuielile lor în decurs de douăzeci de ani, și blăstămînd cîmpa în care l'au cunoscut pe lacomul bătrîn. Ori ce altă încercare de a mai ajunge în stăpânirea pământului lor era de prisos. Petrovici-Armis, a rămas bun stăpîn pe vastul teren, a continuat viața de mai înainte, ducând același trai de risipă pe lucruri netrebnice pentru un om trecut de optzeci de ani. Același lux, aceleași gesturi de bătrîn galant, același lipsă de murmur opiniei publice. Ețate nu l'impiedeca de a face chestiile, cari sântem obișnuite de-ale vedea la unii tineri, cari, moștenind milioane, se folosesc de ele mai mult ca de un mijloc de a se neferici.

Rudele și cel interesat ca averea octogenarului iubitor de viață ușuratică să nu se risipească au fost nevoiți să intervie cu calea justiției spre a pune capăt risipei la care el se dădea. Zilele acestea tribunalul l'a pus pe Petrovici-Armis sub un conziliu judiciar compus din domnii: Atanasie Chivu, Ion Gheța și Al. Giani. Aceștia vor su-

Dar ea îngâlbeni deodată, se smunci din brațele mele, cu hotărîre.

— Ei bine, nu voi fi nevasta ta niciodată.

— Cum? Ce? bîlbăiam eu ca nebun.

— Așa... Te-am iubit, tocmai pentru că te și canam atîta te iubiam la nebunie... Te-am iubit bineînțeles, atunci... Acum că ești bogat, că vrei să mă îngropi în comori... s'ar părea că te ascult numai de dragul acestui aur mult... acest aur stupid... Nu vreau, nu te vreau, du-te!

Sănuț îl svăcnea într'un sbucium de agitație adîncă, un sbucium ce se desena așa de ispititor prin dantelăria diafană.

Am vrut s'o mai cuprind odată în brațe, dar ea izbucni deodată într'un plîns cu hohot.

— Du-te, îmi strigă ea, cu ochii scîldați în lacrimi și să nu te mai oprești niciodată în calea mea.

Am scoborit scrierile într'o înconștiență completă. Șilam, în sfîrșit că mă lubeste... șilam! Și în clipa aceasta sublimă vine aurul, — aurul mult și stupid cum îi spunea ea — și-mi încurcă tot rostul vieții. Pun mîna pe portofel să-l asvîr celui dîniș trecător, ce va cere de pomană. Să fie și el fericit, rescumpărându-mi astfel propria fericire... Era o prostie, dar ce puteam să

judec în clipele acele? Pe urmă, după ce m'am calmat puțin, mi-am zis: Dacă numai banii sânt pledecă, lucrul e foarte simplu. Fac o fundație pentru copii săraci, pentru orbi, pentru orice scop umanitar numai să mă scap de el... și ea să fie a mea! M'am rentors vesel, s'o deslușesc. Și atunci m'am pomenit!

Celalalt zîmbia, cu țigara între dinți:

— Ce lucru cuminte, prietene că te-ai pomenit ch'ar la timp. Ce crezi că-ți spunea adorat, dacă știa, că-ți-ai golit toată punga pentru scopuri umanitare? Sau ce crezi că gîndia ea? Ori cât de mult te-ar fi iubit, totuși i-ar fi rămas un gând rezervat în adîncul sufletului, care tîlmăcit în cuvinte ar însemna: »Totuși nu mi l'închipuisam să fie așa de nebun!»

Și ea tot n'ar fi fost a ta nici atunci!

Nu e un subiect de nuvelă, prietene, ci un *croquis*, o farsă, o mică operetă, un foileton.

Și nu mai poți scrie nuvele, cu sujete așa banale, în o vreme când autorii manualelor de literatură tot așteaptă să crezi ceva »mare»...

Așa un foileton mai subțirel treacă-ducă-se, tot mai poate întinde omul pe o temă așa de săracă. Asta e părerea mea de foiletonist. Tu, ca

mare politician ce ești, vei dura probabil, pe acest motiv, un strașnic articol de fond, în care vei împica toate statele europene (ales cele balcanice) cu titlul »Stăpîn și slugă», »Corupția banului», »Capitalismul» sau așa ceva...

Aștept articolul!

Al.

Origina Românilor din Bulgaria.

Ocupându-se de chestiunea școlară din Turtucaia și de incidentul provocat de autoritățile de acolo, cu pretenziile falșuri puse în sarcina institutorilor români, ziarul »Vecerna Pošta» caută să stabilească origina și vechimea Românilor din Bulgaria.

Într'un lung articol, vorbind despre propaganda română din Turtucaia, afirmă că actualii Români nu sânt de cît descendenți de-ai Bulgarilor, cari, ca să scape de teroarea Turcilor, au adoptat în vorbirea zilnică limba română.

În ceea-ce privește vechimea lor, același confrate zice, că ea nu atinge de-ai cîteva decenii, sau cel mult o sută de ani.

În fața acestor afirmațiuni, cu totul neexacte,

Fabrică de parchete,

Gluj—Kolozsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dusumelelor.

praveghia cheltuielile făcute de risipiitorul bătrîn, nepermițându-l a face decât cheltuielile necesare.

Citești desbaterile, cari au avut loc cu această ocazie. Și, fără să vrei, îți vine în minte durerea bleșilor săteni cari au părăsit acum câteva luni sala de ședință a Curții de Casație, cu lacrimile în ochi. Poate că auzind de cele petrecute se vor fi gândind că totuși este și pe lumea asta o răsplătă pentru faptele tuturor.

În timpul din urmă citim în ziare știri relative la o mulțime de invenții, pe cari diferite persoane le au făcut în diferite ramuri ale tehnicii. Și toți aceia, cari cred că au inventat ceva pretinzând ca statul să le dea concursul pentru perfecționarea invențiunii lor. E foarte firesc ca statul să refuze pe foarte mulți dintre aceștia, de oarece numărul cererilor este atât de mare, încât este imposibilă satisfacerea tuturor. Astfel stând lucrurile, mai ales dacă ne gândim căte lucruri folositoare se pierd din lipsa de sprijin, mulți s'au gândit la înființarea unei societăți, care să încurajeze acele invenții, cari prezintă oarecare garanții de seriozitate. Mai zilele trecute ziarele au anunțat că un călugăr dela mănăstirea Clolanul din județul Buzeu, a inventat o mașină pentru curățitul porumbului, un aparat de depănat bumbacul, de tors și alte aparate menite a înlesni executarea multelor lucrări casnice. Dacă toate acestea s'ar putea răspândi, folosul lor ar fi destul de mare.

E vorba acum să se înființeze în București o societate, anume »Lumină«, care să organizeze serbări, meetinguri, conferințe și expoziții, al căror venit să se dea pentru sprijinirea inventatorilor, cari cea mai mare parte sânt oameni săraci. Membrii fondatori ai acestei societăți au avut astăzi prima întrunire.

După cum se știe, în biserica »Trei Ierarhi« dela Iași se păstrează cu multă sfințenie moștele Sfintei Paraschiva, despre a căror putere vindecătoare poporul știe să povestească multe lucruri interesante. În fiecare an, la 14 Octombrie, când se serbează ziua acestei sfinte, aceste moște sunt așezate pe un catafalc în curtea mitropoliei din Iași, iar poporul vine de li se închină. La acest pelerinaj vin locuitorii din cele mai îndepărtate părți ale țării. Mai ales aceia cari suferă de vre-o boală se grăbesc să asiste la serviciul divin ce se oficiază cu această ocazie și să sărute sfintele moște. Mulți se tămăduiesc. Pe câți nu-i mintuiește credința lor!

Anul acesta, la moștele sfintei Paraschiva pelerinajul s'a început încă de Miercuri dimineața. Serviciul divin a fost oficiat de arhiereul Nico-

dem Munteanu, apoi sfintele moște au fost transportate cu multă ceremonie la Mitropolia veche, unde au stat până Joi dimineața. În tot cursul nopții și azi toată ziua s'au perindat pe dinaintea moștelor credincioși din Iași și din toate județele învecinate. Cu această ocazie se anunță din Ungheni-Ruși că mai mulți locuitori, cari voiau să vie să se închine și ei, ca în tot anul, la sf. moște, au fost opriți la granița de autoritățile românești, fiind temeii că localitatea, din care vin ei este contaminată de holeră.

La sfințirea bisericii din Suceava Bucovinei au asistat și reprezentanții Mitropolitului Moldovei, cari prezentând omagiile lor Mitropolitului Bucovinei, i-au oferit un protest al I. P. S. Mitropolitului Moldovei, precum și o scrisoare din partea acestuia. Astăzi a sosit la Iași o deputație a I. P. S. Mitropolitului Vladimir de Repta, care, întorcând vizita clericilor moldoveni, au adus o scrisoare din partea Mitropolitului Bucovinei către Mitropolitul Moldovei, precum și portretul șefului biserii ei ortodoxe din Bucovina.

În fruntea delegației stă arhimandritul Balmoș, egumen al vechei mitropolii din Suceava. Oaspeții bucovineni au fost găzduiți la palatul metropolitan din Iași. Astăzi delegația bucovineană a asistat la slujba dela Catedrală pentru »Cuvioasa Paraschiva«.

De câteva zile prințul Roland Napoleon Bonaparte este oaspele Bucureștilor și al familiei domnitoare române. În acest timp înaltul oaspe a vizitat instituțiunile noastre culturale mai însemnate. Ieri a vizitat biblioteca Academiei române, interesându-se de aproape de felul cum funcționează această bibliotecă, de numărul cititorilor, de manuscrisele vechi și de păstrarea acestora. Dl I. Blanu, profesor universitar și bibliotecar al Academiei române, a dat înaltului oaspe toate lămuririle. Vizita a durat un cîas și jumătate.

Prințul Roland este fiul lui Pierre Napoleon Bonaparte, născut la Paris în anul 1858. Studiile și le-a făcut la academia militară din Saint Cyr, de unde a eșit cu gradul de sublocotenent. În anul 1880 el a fost șters din contivalele armatei. De atunci, el a făcut o mulțime de călătorii, consacrandu-se cu totul studiilor științifice.

Cu ocazia trecerii sale prin Viena, primarul Bucureștilor, d. Procopie Dumitrescu, a depus pe mormîntul regretatului filoromân Carol Lueger o frumoasă coroană cu panglici tricolore, în semn de recunoștință din partea Românilor pentru sen-

timentele pe cari ni le-a purtat fostul primar al Vienei.

Față de acest act de recunoștință, actualul primar al capitalei Austriei, d. Neumayer a trimis d. Iul Procopie Dumitrescu următoarea telegramă:

Mult stimate d-le primar!

»Pe mormîntul fostului nostru primar, răposatul Dr. Karl Lueger, și binevoit a depune o măreață coroană cu colorile poporului român.

Această nouă dovadă de cordială venerație, de care e pătruns poporul român, și dv. prea stimate domnule primar, pentru veneratul nostru primar reposit, a făcut o adîncă impresie asupra consiliului comunal al orașului Viena și vă rog să mi dați voie a vă aduce cele mai călduroase mulțumiri pentru expresia pioasă a acestel sincere amintiri.

Primiți prea stimate d-le priuar expresiunea celor mai sincere amintiri cu care semnez,

(s) Neumayer.

Correspondent.

Congregația comitatului Arad.

Atrocitățile electorale în fața comitatului.

— Relație specială. —

Arad, 31 Octombrie.

Amărăciunea adîncă ce ne-au lăsat în suflet faimoasele alegeri parlamentare din Iunie abia azi a găsit prilej să se reverse asupra celor ce-au asmuțat haita de jandarmi și de funcționari împotriva noastră și au proteguit c'un cinism revoltător cele mai mișești nelegiuiri ce s'au încercat vreodată în comitatul Aradului. Fără îndoială că seria interminabilă a nelegiuirilor n'a putut fi cuprinsă întregă în cadrele unei interpelații, cu toate astea însă dl Dr. Iustin Marșieu, căruia i-a revenit dificila datorie de-a cere socoteală conducerii comitatului pentru ele, a isbutit să facă în linii precise o schiță sumară a faimoasei campanii electorale din Iunie și să săgeteze cu

șocotim ca o datorie a noastră să insistăm asupra acestui lucru și să rugăm pe confratele nostru, din tînărul regat vecin, să ne indice măcar izvoarele cercetărilor sale, cari l'au condus la această concluzie.

Toți istoricii, dar absolut toți cari s'au ocupat cu etnografia Peninsulei Balcanice și a regiunilor carpatine, sânt de acord în a recunoaște că Românii din Peninsula-Balcanică, deci implicit și cei din Bulgaria, au o vechime bilingvă.

În timpul năvălirilor barbarilor, după retragerea lui Aurelian, o parte din populațiunea Oiteului și a Munteniei, s'a retras în creierul munților Carpați, iar o altă parte, cea aflătoare în seș, prin spropierea Dunărei, a trecut la dreapta fii viului, unde se vedea mai apărată de năvălirile sălbatice.

Prin urmare prima populațiune românească în Balcani datează de-atunci și deci este mai veche și cu mai multe drepturi la viața națională, decât însuși actualii stăpîncitori ai masivului balcanic, cari, după cum și dînșii știu, au venit cu câteva secole mai târziu.

Parte din aceșii Români și-au pierdut limba și caracterul lor etnic, amestecându-se cu Slovenii de acolo, peste cari apoi în secolul al VII au venit Bulgarii. N'au rămas distincții decât Macedo-românii din sudul Balcanilor și populațiunea mărginașă a Dunărei, care mereu a păstrat strânse legături cu frații carpațini.

Afară de aceșii Români, stabiliți acolo din primele timpuri ale colonizării provinciilor dunărene, în timpurile mai recente, dar cari totuși se urcă la câteva secole, s'au stabilit încet și pe nesimțite o nouă masă de Români, plecați tot din Muntenia și Oltenia. Cauza acestor emigrări au fost necontenitele lupte duse de domnitorii români, cele mai multe fără nici un scop de cucerire, mai mult din pornire și ambițiuni personale.

Nu puțin a contribuit, de asemenea și nenorocita domnie fanariotă, care mai cu seamă prin sistemul de percepere a nenumăratelor feluri de biruri, a făcut să plece multă românie din țară.

Aceasta este sorgintea și vechimea Românilor

de peste Dunăre și faptele sânt recunoscute de toți aceia, cari s'au ocupat cu istoria lor.

Astfel stînd lucrurile oricine poate admite că acești Români au dreptul la limba lor națională și că întreținându-se școlile lor, nu se face nici o propagandă. Limba română s'a vorbit din timpuri imemorabile în Balcani și se va vorbi atîta timp cât suflarea românească va dăinui acolo. Și oricine să fie convins că va dăinui până la sfârșit.

»Scara«.

Dentist român în Arad.
VIRGIL MUNTEAN
 Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în caucuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanția până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

Ozillér Imre
 mare prăvălie în Oradea-mare-Nagyvárad.

Recomandă on. preoți, învățători și publicului inteligent următoarele mărfuri din prăvălia sa: materii de modă femeiască, mărfuri de modă bărbătească, pânze, albituri, trusouri pentru mirese, covoare, perdele, plapone, învaltori pentru paturi și măsaie, ciorapi, mănuși, îmbrăcăminte de desubt sistem Jäger, specialități de lucruri de mână, ațe pentru brodat și împletit, mărfuri de piele și oțel, mărunțișuri. — Pachetele postale peste 20 cor. se expediază francate.
Asortiment bogat! Prețuri iertine fixe!

multă dibăcie conștiința conducătorilor oficiali ai comitatului.

În legături apoi cu raportul anual al vicecomitelui, dd. *Vasile Goldiș*, și *Dr. Ștefan C. Pop* au combătut și de data asta nu numai cu tărie, ci și cu multă competență, cu armele unor argumentații puternice, sistemul administrativ actual, desvâindu-i defectele organice și înfierându-le cu necruțare. Oratorii Români au isbit și în congregația de azi să învingă atmosfera de neseriozitate și apatie a salei și să trezească în sufletele predispușe ale contrariilor noștri o licărire de interes pentru punctul nostru de vedere, care e singurul merit să însănoșeze viața acestei țări bolnave.

Au fost relevate și fixate cu multă putere de convingere și în ședința de azi tendințele abominabile ce se dau pe față în nenumăratele cazuri ale amenziilor dictate poporului; au fost zugrăvite și de data asta stările sanitare deplorabile și au fost denunțate abuzurile ce se fac cu aplicarea obligativității învățământului.

Aproape întreagă discuția a fost susținută de oratorii români și vorba românească a predominat în sala comitatului, deși numărul membrilor români prezenți a fost regretabil de mic.

Deschiderea adunării.

La orele 9 dimineața sala congregației e fixată Membri români, durere, nu s'au înfățișat în număr complet. Mulți, foarte mulți au lipsit. Au fost de față d-nii: *Dr. Nicolae Oncu*, *Dr. Șt. C. Pop*, *Vasile Goldiș*, *Roman Clorogar*, *Dr. Iustin Marșieu*, *Dr. Gh. Popoviciu*, *Dr. Cornel Iancu*, *Dr. C. Ardelean*, *Dr. Iacob Hotăran*, *Dr. Aurel Novac*, *Dr. Ioan Giorgis*, *Dr. Gh. Feier*, *Mihai Lucuța*, *Dimitrie Popoviciu*, *Ioan Moldovan*, *Axente Secula*, *Iuliu Groșoreanu*, *Petru Vancu*, *Filip Leuca*, *Ioan Ardelean* (notar pens.), *I. Ardelean* (preot), *Virgil Mihulin*, *Nic. Lăzărescu*, *I. Mihaș*, *Nistor Flueraș*, *Todor Orga*, *Ioan Aconi*, *T. Steva*, *Vasile Clorogariu*, *Ștefan Hotăran*, *Ioan Tămaș*, *Gh. Mladin* (not. pens.), *Ioan Cuedan*, *P. Ursu*, *Gh. Bogdan*, *Titu Guleș*, *C. Gui*, *Ioan Țăran* (Chișineu), *Gh. Bătrîn*, *I. Frățilă*, *Teodor Stan*.

Galeria e înșesată de lume românească. Jos mesele sânt ocupate de grosul membrilor unguri.

La orele 9 vicecomitele, *Dálnoky Nagy Lajos*, deschide ședința și anunță că s'a înscris o interpelație: a d-lui *Dr. Iustin Marșieu*, în chestiunea atrocităților electorale.

Aur și sânge.

Dr. Iustin Marșieu a adresat conducerii comitatului următoarea interpelație energică:

»*Aur și sânge*» ar trebui să fie titlul cărții negre ce am putea scrie despre nemăpomenitele abuzuri electorale ce s'au comis de către oamenii stăpânirii, căci acestea sânt cele două elemente cu ajutorul cărora a putut să smulgă guvernul izbânda, în cele mai multe din cercurile electorale. Aurul sunător a fost argumentul hoților prin care guvernul a izbutit să obțină aderenți și, afară de sulita jandarmărească, acesta a fost elementul prin a cărui forță magică sa putut recruta, aproape pretutindenea o majoritate guvernamentală.

Dacă îmi adresez interpelația direct vicecomitelui, fac acest lucru pentru că d-șă, în calitate sa de conducător al administrației, era chemat să supravegheze cu prilejul alegerilor, ca cetățenii să-și poată exercita dreptul electoral conform convingerilor lor intime, și ca alegătorii să poată pași în fața urnii neispitiți de idolul de aur și neintimidați de baionetele jandarmilor. Se spune doar că trăim într-o țară constituțională și dacă e așa, atunci dv. d-le vicecomite, ca conducătorul acestui comitat aveți nu numai dreptul ci și datorita expresă de a pedepsi abuzurile săvârșite și nu vă puteți găsi un refugiu întrebându-l plat-

forma de eschivare a atâtor funcționari samavolnici, cari nu se rușinează a ne răspunde, că deoarece nu pot exercita dreptul de-a supraveghea pe jandarmi, pedepsirea atrocităților comise de aceștia nu aparține sferei lor de competență. Căci, d-le vice comite, dv. nu numai că ați putut și că puteți dispune absolut asupra modalităților și mijloacelor de retorsiune oricărui abuz, comită se aceasta fie de către jandarmi fie de către funcționarii comitatului, ci aveți posibilitatea de a preveni chiar abuzurile. Da, d-le vicecomite, dv. trebuie să răspundeți pentru toate abuzurile săvârșite și trebuie să vă îngrijii de pedepsirea lor exemplară, fără să luați în considerare că fost-au ele comise de jandarmi ori de funcționarii administrativi ai comitatului.

Premițând constatările acestea îmi iau voie d-le vice-comite să vă înșir aici o parte disparentă din nenumăratele abuzuri ale jandarmierii și ale funcționarilor comitatului. Fac acest lucru în fața celei mai largi publicități și în forma cea mai oficială. Am luat parte activă în două ori trei cercuri la alegeri și faptele produse de mine sânt adevărul însuși.

Grupez datele în trei categorii. La cea dintâi înșir abuzurile de putere prin cari s'a încercat separarea căturărilor de popor. Așa d-nii *Dr. Adrian Popescu*, *Dr. Gheorghe Crișan*, *Brutus Păcur* și *Gheorghe Stoica* au fost arestați fără nici un motiv, în Nădab, Socodor, Chișineu și Chereluş. *Dr. Ioan Codrean*, *Uroș Păteanu* și *Vasile Goldiș* au fost excortați de jandarmii din comuna Socodor. *D-nii Dr. Ioan Maior* și *Iustin Capra* excortați din Mișca. *Dr. Iustin Marșieu* și *Todor Leucuța*, din Giula-Vârșand; *Dr. Aurel Cosma* și *Dr. Petru Grozda*, din Talpoș; *Dr. Ioan Suciu* și *Dr. Romul Veliciu*, din Șepreș; *Petru Marșeu*, din Socodor; *Dr. Cornel Iancu*, din Cintel; *Mihai Mărcuș*, din Giula-Vârșand. *Dr. Ștefan C. Pop* a fost excortat din Chereluş, cu toate că deja era deputat ales și a invocat dreptul d-sale de imunitate. *Ioan Otava*, *Ioan Otava* lui *Gheorghe*, *Ioan Igna* și *Ion Dehel*, au fost arestați și înmuși în arest, în comuna Socodor, începând din prezioa alegerii, fiind liberați numai după plecarea Socodoranilor la Chișineu.

Jandarmii au asediat cu adevărat foarte casele preoților și învățătorilor, mergând în severitatea lor până acolo, că octogenarul preot *Mihai Rațiu*, care mergea cu sfințele taine la un muribund, a fost insultat de ei în modul cel mai brutal, iar preotul *Ștefan Lucuța*, care era la Pii, la patul de moarte a soacrei sale, a fost răpit cu puterea dela pat și excortat.

Volnicile și-au ajuns culmea când, candidatul de deputat, *Dr. Octavian Goga*, a fost oprit în 9 Iunie la Zărand de-a se da jos din trăsură și de a-și spune vorbirea de program alegătorilor. În prezioa alegerii apoi, când *Dr. Goga* se plimba pe străzile Chișineului, a fost surprins de jandarmi și somat să se retragă în vre-o locuință, amenințându-l cu arest, în caz de împotrivire. În acelaș vreme însă alegătorii din tabăra potrivnică se plimbau nesupărați, fiind liberi să se încumete chiar a nu respecta normele de ordine impuse cu asemenea prilejuri. O dovadă despre asta e că, electorii partidului naționalist *Aurel Capra*, *Am brozi János* și *Todor Tuleu*, exploatând atitudinea protegitoare a jandarmilor față cu aderenții taberii contrare, au izbutit, lăpădându-și »frunza verde«, (semnul taberii d-lui *Goga*) să răzbată până în tabăra contrară, între Unguri.

La Nădab alegătorilor li-s'a promis nutreț de vite pentru cazul dacă vor trece în tabăra guvernamentală.

La categoria brutalităților pot să înșir următoarele cazuri eclatante. În Cintel, la vorbirea de program a d-lui *Goga*, pe când d-șă povestea durerile noastre, un jandarm a cutezat să-l intrerupă avertizându-l cu vorbele:

— Dta nu ești român, dta ești ungur, căci și dta mănâncă pâine ungurească!

În ziua alegerii alegătorul *Gheorghe Inciș*, din Sinteș, a fost maltrat cu palme de jandarmi, deoarece n'a votat cu candidatul guvernului. *Gheorghe Tămaș*, ajutor de primar comunal din Zărand, fiind agent de al domnului *Goga*, supt pretextul, că el ar fi tăiat cozile a doi cai, a fost arestat, iar feciorul său a fost atât de crunt bătut de jandarmi, încât într'un moment nesupravegheat a sărit de dureri în fântână. Scos din fântână a fost dus dimpreună cu tatăl său în arest, dupăcare tatăl său a mai fost și amendat pe mo-

tiv, că în contra lui s'ar fi pus în curgere, din acest motiv (!) proces criminal. Și cu toate, că acest proces criminal a fost casat, dânsul nici până atunci n'a fost reasezat în post.

Ungurii din Sinteș, venind cu steaguri de-ale domnului *Goga*, au fost insultați de jandarmi, iar când domnul avocat *Dr. Cornel Ardelean* a anunțat protest în numele lor domnia-sa a fost îmbrâncit cu baioneta de către jandarmi și scos pe ușă.

Dr. Marșieu face apoi lungul pomelnic al atrocităților din cercul Radnel. Amintește de pățința revoltătoare a bravului primar *Gheorghe Lericiu*, precum și brutalitățile dela *Minliș* și *Soborșin*.

În categoria a treia *Dr. Marșieu* înșiră abuzurile oficiale. Notarii cercuali și comunali, prin plăeși, chemau la primărie pe alegători pentru a-i intimida prin fel de fel de amenințări. Pretorul *Csukay* nu i-a dat permisiune d-lui *Goga* pentru vorbirea de program, cu toate că *Dr. Goga* era reclamat chiar de alegătorii unguri. Procedura samavolnică a acestui fibirău orgolios a fost admisă și aprobată și de *Dr. vicecomite*, care a pretextat motivul că n'ar fi jandarmi destui. Acelaș *Csukay* a liberat niște legitimații pe seama agenților noștri electorali, în acelaș timp însă a avizat oficial pe jandarmi că agenții noștri trebuie priviți ca și când n'ar avea legitimații în ordine. Iar când această mișelie a fost denunțată d-lui vicecomite, dsa a răspuns într'un mod nu se poate mai cinic, că nu poate să-l reglementeze, deoarece *Dr. Csukay*, i-a refuzat orice subordonare. Când s'a creiat remediarea acestui abuz de o clasică semnificație la însuși prefectul, acesta a pretextat fel și fel de motive de absență și n'a voit să primească pe reprezentanții noștri. N'a putut fi găsit acasă nici *Csukay* când ai noștri voiau să-i denunțe atrocitățile jandarmărești, în ziua alegerii însă umbra cu automobilul după voturi și a ieșit să întimpeze pe alegătorii unguri ai d-lui *Goga* cu insulte necalificabile.

De încheiere *Dr. Marșieu* a întrebat pe vicecomitele dacă a știut despre abuzurile și atrocitățile dela alegeri, căci — a adăugat cu multă ironie — de cumva acum le află pentru întâiaoară, dsa va rămânea satisfăcut cu un răspuns negativ.

Vicecomitele a dat un răspuns evaziv, care bineînțeles a fost luat la cunoștință de majoritatea aservită sistemului de corupțiune al comitatului. Vicecomitele a răspuns anume că ce privește alegerile s'a justificat la guvern.

Discuția în jurul raportului general.

Se trece la ordinea zilei și se intră în discuția raportului general al vicecomitelui. Din tabăra românească imediat ia cuvântul *Dr. Vasile Goldiș*, care într'un discurs la înalt nivel de concepție și presărat cu multe finețe ateniane, ironizează conducerea comitatului și combate din temelii sistemul administrației comitatense.

Dela comitat — a spus *Dr. Goldiș* — se propăgă în mod sistematic ura împotriva naționalităților. Aici se poartă un război împotriva celor ce nu țin cu stăpânirea. Jandarmii, aceste bestii furioase, au bătut până și pe un preot român, pe părintele *Văfian* din Ghioroc (descrie cunoscutul caz revoltător), fără să fie pedepsiți pentru temeritatea aceasta nemal pomenită. De-ar fi bătut cineva dintre ai noștri, chiar și numai pe-un nenorocit de scriitor administrativ, țara ar fi fost alarmată numai decât, că Românii fac revoluție. Durerile noastre nu sânt numai ale noastre, ci ale democrației din țara întreagă. Dar ministrul, care nu ține seamă de aceste dureri, nu că n'a pedepsit pe jandarmii bestiali, ci i-a lăudat chiar.

Cazurile acestea fac icoana sistemului actual. Sistemul acesta putred și anachronist nu se va mai putea susține multă vreme, — el va fi dripit de forța vremurilor nouă ale democrației. În locul dominațiunii claselor feudale va trebui să vie în curând regimul dreptății, ca să avem unde apela și unde cere dreptate.

Raportul vicecomitelui e o capdoperă de tămponie. E sec, șters și lipsit de orice resfrângere a inteligenței. Se spune în acest raport sec că stările igienice în comitatul nostru sânt bune și în acelaș raport ni se spune că n'avem medici și că se stinge o generație întreagă de nou născuți. Despre alcoolism, plaga aceasta înfiorătoare, raportul nu face nici o amintire. Ce să credem

deci despre dl vicecomite? D-sa ne face impresia, ba ne dovedește chiar, că e un manechin lipsit de orice pulintă, o păpușă, o figură de carton care nu face nimic. Și ni se spune cu alia cinism revoltător că comitatul nu poate face nimic, când întreg terenul lui social e acoperit de bălării.

De ce nu se închid cărcimele în Dumineci și sârbători? Pentru că diriguitorii comitatului se tem de cărcimari, de birfași, cari sânt ei adevărații stăpâni temuți ai satelor. Și câte rele nu se nasc de aici. Dar la ce să cerem vre-o măsură energică dela dl vice-comite, când d-sa e neputincios și nu poate face nimic?

Are d-sa curioșință de amenzile oribile ce se dictează celor ce nu tin cu fibirăi, acești despoți ai cercurilor? Aici dl Goldiș însuși mai multe cazuri caracteristice. Vexațiile nu mai se sfârșesc pe sate.

Cere o administrație dreaptă și echitabilă față cu naționalitățile.

Arată absurditatea sistemului de instrucțiune sovini, al cărui adevărat scop e perpetuarea stărilor de ignoranță la sate în mijlocul poporului românesc. Un popor ignorat va putea fi exploatat și în viitor, pe când unui deșteptat niciodată. Maghiarizarea prin școală e însă exclusă, deoarece școlarii petrec cea mai mare parte a zilei și a arului în cercul familiei, unde conștiința lor de rasă umilită sistematic, se oțelește din nou.

Cinismul care ne rade azi în față, va fi umilit odată, căci cultura își taste, irezistibilă a vie chiar și în terenul stâncos al acestui comitat și masele trezite la lumină vor pune un capăt dominației claselor feudale.

De încheiere propune ca congregația să respingă raportul general și să voteze neîncredere vicecomitelui, precum și întregii conduceri a comitatului.

Cuvântarea dlui Șt. C. Pop.

După dl Goldiș, a luat cuvântul deputatul Șt. C. Pop.

D-sa spune — cu mult avânt oratoric — că e cu cea mai mare neîncredere față cu funcționarii comitatului, cari, începând dela cel din urmă diurnist și până la prefect sânt conduși de o ură neîmpăcată contra noastră, pe care au cinismul de-a o mărturisit prin toate faptele lor. S'a văzut acest cinism mai ales în modul cum au fost conduse alegerile. (Pentru a fi mai bine înțeles de membrii congregației, continuă apoi unguște.)

Slăbiciunea vicecomitelui e de adreptul umilitoare, căci a avut chiar imprudența de-a i declara autorului pe șleau că el, vicecomite, nu are nici o influință asupra subalternilor săi. Nu e chemat deci să conducă comitatul. Să treacă sarcina aceasta altuia.

Din raportul general lipsesc tocmai datele menite să ne dea adevăratul tablou al stărilor din comitat. Lipsesc din raport rubrica procentelor cheltuielilor comunale. Unele dintre procentele acestor cheltuieli apar totuși din comparație. Așa, de pildă, în comuna Șiriz, darea de stat, începând dela 1 Aprilie 1910 și până la 1 Octombrie 1910, este preliminară cu 137.751 coroane, iar cheltuielile comunale sânt preliminare cu 148.972 coroane, — și multe alte cazuri la fel. Dupăcum apare din bugetele, aproape ale tuturor cercurilor, cheltuielile aceste trec peste 100%.

Lipsește din raport statistica transgresiunilor de pădure, care e enorm de mare și are ca urmare pauperizarea păturei celei mari mizerie, pentru că marii proprietari dela periferii trăiesc aproape exclusiv, numai din amenzile dictate pentru aceste transgresiuni. Și fac aceasta fără un pic de rușine.

Raportul constată, că în 11 cercuri nu există medici și totuși sătenii sânt pedepsiți pe motiv, că nu anunță medicul cazurile contagioase. Și pedepsele acestea ating uneori și suma de 200 coroane.

In Târnova au fost pedepsiți 60 părinți, cu 25 până n 60 coroane, pentru că nu și au lăsat recolta de grâu pradă inundației, ci au dus-o acasă — ceea ce puteau s'o facă neîmpiedecați deoarece s'a vestit permisiunea în aceasta privință.

Subprefecții i-și bat pleptul, că ei sânt domnii cercurilor. Atunci vor fi însă sănătoșe stările din comitat când ei se vor mândri, că nu sânt »domni« ci scrovițorii cei dinții ai cercurilor.

Se întâmplă, că se ivesc primejdiile mari pe sate și actele menite a înlătura primejdia, sânt purtate vreme de 6 și 8 ani dela Ana la Calaf, în care restimp primejdia devine raliată și face pagube de sute de mii satelor. Așa răul Cigeru inundă an de an o mulțime de comune, ca de pildă: Lugozăul, Șindia și Cava, și cu toate, că s'a hotărât deja cu 8 ani înainte regularea râului, nu s'a scos din alvia lui nici până în ziua de astăzi o lopată de prundiș măcar.

Abuzurile din cercul Hălmeșului n'au fost încă pedepsite. *In comuna Aciuța fibirăul a dictat amenzi de 3000 coroane pentru că vitele oamenilor au păscut un teren sterp, care nu producea iarbă nici preț de 2 bani.* Am povestit deja acest caz în congregație, atunci dumnilavoastră v'ăți indignat, n'ăți remediat însă răul, ba a-ți aprobat chiar pedepsele draconice ce s'au dictat bieților oameni.

Toate actele oficiale ale comitatului tradează o ură nemărginită pentru poporul românesc și de-i năveți că vă mirați, dacă nu vom mai îndemna poporul să vă asculte — a zis de încheiere dl Pop — și dacă acest popor vă va întâmpina în viitor cu aceeași ură.

Se declară pentru propunerea de neîncredere ce-a prezentat-o dl Goldiș.

Discuția specială.

Cele 408 obiecte de discuție, luate în ordine de zi, se desbat în modul sumar obișnuit, cu cea mai mare iuteală. Cuvintele notarului care citește punctele și propunerile centrului se pierd în mormurul de glasuri. Notarul nici nu și-a spus încă vorba din urmă și fișpanul grăbește a publica »hotărârea«: se aprobă.

Dacă n'ar fi fost de față Români, congregația ar fi rămas lipsită de orice seriozitate. Membrii români în mai multe rânduri și-au ridicat glasul în contra propunerilor oficiale și propunerile românești au fost primite.

Așa a fost primită propunerea dlui Dr. Cornel Iancu, ca în chestiunea procesului pentru vreo 36 jugăre pământ în hotarul comunei Zărand, pe care comitatul îl revendică și ca fundațiune filantropică, să nu se urmeze procesul împotriva țărănilor cari stăpinesc acest pământ. Promisiunea aceasta li s'a făcut pe vremea alegerilor pentru cazul că va reuși contele Wenckheim. Măcar să li se implinească promisiunea aceasta! Congregația a hotărât să se facă o nouă anchetă și a luat chestiunea dela ordinea zilei.

În chestiunea adreselor comitatelor Zolyom și Szepes privitoare la închiderea cărcimelor în zi de Duminecă și în sârbători, au luat cuvântul dl Dr. C. Iancu și V. Goldiș. Dl Dr. Iancu a stăruit asupra mizeriei ce se înstăpânește în toate păturile sociale pe urma alcoolismului și a cerut ca măcar odată pe săptămână să nu fie birturile deschise. Nu e însă de ajuns să luăm dorințele la cunoștință, ci trebuie să le și înlăturăm.

Dl Vasile Goldiș arată calea. În comuna Murani (com. Timiș), comitetul comunal, la stăruințele preotului român, a hotărât ca

pe viitor cărcimele să fie închise, Dumineca și în sârbătorile românești, fiind comuna aproape curat românească. Hotărârea a fost aprobată de congregație și nefăcându-se apel la ministrul de interne, vicișpanul a dispus executarea hotărârei. Așa trebuie să se facă și în comitatul nostru și să nu așteptăm până ce ministeriile vor aproba regulamentele congregaționale, pentru că aprobarea lor întârzie. Ministrul de finanțe nu vrea să renunțe la venitul ce-l are statul din vânzarea băuturilor.

Vicișpanul declară că aprobă vederile dlui Goldiș și congregația hotărăște conform propunerii dlui Goldiș.

Ședința s'a ridicat după orele 12.

Probleme și lupte naționale.

Limba diplomației a fost în trecut totdeauna cea franceză. Încetul cu încetul ea începe să piardă însă terenul. Contactul diplomatic între Anglia și Statele-Unite bunăoară se face în limba engleză, care e limba oficială a celor două state. De asemenea în Spania și statele spaniole din America limba spaniolă stăpânește, iar între Brazilia și metropola ei Portugalia, contactul oficial se face în limba portugheză. În Europa contactul diplomatic între Germania și Austro-Ungaria se face nemțește, conform unei convenții nu prea vechi. Acestea sânt excepții cari constituie tot atâtea paranteze pentru stăpânirea limbei franceze.

Acuma însă un caz nou a produs o senzație generală. Cu prilejul vizitei sale în Belgia, la banchetul oficial al Regelui Albert, împăratul Wilhelm și-a rostit obicinuitul toast în *limba germană*, contrar tuturor obiceiurilor diplomatice de până acuma. Mare senzație în cercurile diplomatice. Fapta împăratului a făcut mult sânge rău în Bruxela. Dintre cele 150 de persoane prezente 120 nici nu au înțeles discursul nemțește, între ei aproape toți miniștrii belgieni.

Se crede că fapta împăratului nu este o manifestare întâmplătoare, ci o încercare de a introduce limba germană ca limbă diplomatică și de a înlătura pe cea franceză.

Guvernul rus contra colonizărilor străine. Rusia începe a se teme de o primejdie nemțească. În partea de sud-est a imperiului s'a așezat un mare număr de coloniști nemți. Acuma nemții încep a se statornici și în sud-vest, în guberniile Volhinio, Podolia și Chiev. După afirmația unui ziar rusesc coloniștii străini, mai ales nemți, cumpără terenuri de întinderi tot mai mari, încât încep a se forma teritorii compacte de nemți înăuntrul granițelor rusești.

În fața primejdiei guvernul rus va lua măsuri serioase și energice spre apărarea hotarelor de sud-vest ale țării împotriva »cuceririi pașnice prin coloniști străini«, va aduce o lege în virtutea căreia se va opri străinilor cumpărarea de proprietăți imobiliare.

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile Székely și Néti din Marosvásárhely, (Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în ori ce parte a Ardealului. - Atelier de primul rang. - Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

Temerea Rusiei ne pare firească. Teritoriul e una din elementele fundamentale ale naționalității și fiecare popor are dreptul a și l apăra, căci prin el își apără însăși existența sa națională. Colonistii nemți pot fi folositori țării prin sângea și cultura lor, superioară culturii poporului rusesc, dar ei sânt străini și asta hotărăște.

Un ziar cotidian cehesc în Viena. Cehii din Viena fac un nou pas înainte. Cu ziua de 23 Octombrie a început să apară un ziar cotidian cehesc în Viena. Ziarul nu e menit pentru publicul din provincie. Cehii înțeleg prea bine că politica poporului lor nu poate fi condusă decât de-acasă dela ei și nu din capitală. Înțelepciunea lor politică li ferește de-a face, ca noi, greșala de a scoate în capitală, între străini un ziar pentru provincia românească. Noul ziar cehesc va fi făcut pentru cei 500,000 de Cehi din Viena. Menirea lui e de a le da o lectură cotidiană cehescă și de a-i emancipa de înfrurirea de desnaționalizare a presei nemțești, înființarea noului ziar e un însemnat progres pentru Cehii din Viena și va contribui la întărirea elementului slav în capitala austriacă.

O falsă mișcare națională e mișcarea rusească între Rutenii din Austria. Cu banii veniți din Rusia s'a înființat între ei un partid rusesc și s'a pornit o mișcare în scop de a-i câștiga pentru rusism. Ziarul lui *Perikarpatskaja Rus* schițează programul partidului. Scopul mișcării e de a trezi conștiința rusească între Rutenii și de a-i apropia de Rusia de care vor trebui să fie alipiți. Oricine vede ușor scopul acestei mișcări. E pusă la cale de Rusia și tradează intențiile ei hrăpărețe și cuceritoare, pregătite printr-o falsă mișcare rusească în Galiția și Bucovina.

Mișcarea asta însă e absolut falsă: Rutenii sânt înrudiți prin limbă cu Rușii, dar sânt totuși un popor deosebit de Ruși. Cultura și limba națională rutenă e alta decât cea rusească. Ideul național rutenesc nu e alipirea la Rusia ci crearea unui stat rutenesc *Ucrania* sub Habsburgi. Ucraina ar cuprinde pe cele 24 milioane de Ruteni din Rusia plus cele 3 și jum. din Austria și cele 400,000 de Ruteni din Ungaria. O mișcare rusească între Ruteni e deci o încercare de a sugestia unui popor altă conștiință și altă naționalitate, în baza înruderii naționale.

Dar precum ar fi fals și cu neputință de a sugestia poporului românesc o conștiință italiană sau daneză sau una germană, nici falsă mișcare rusească nu va cuceri pe Ruteni. Partidul ucrainist stăpânește majoritatea lor covârșitoare și Rusia va trebui — să-și puie pofta în cui.

Chestiunea naționalităților în Belgia.

Emil Vandervelde, șeful partidului socialist din Belgia și președintele sindicatului socialist internațional, a ținut Sâmbătă seara, în Budapesta, o conferință despre chestiunea naționalităților în Belgia. Orator distins, sociolog cu nume european, conferențiar cu temperament, expunerile belgianului Vandervelde au fost așteptate și ascultate cu atenție încordată, mai ales că este și la noi o chestie a naționalităților, gravă și într-o fază mai acută decât în orice altă țară.

Conferința socialistului belgian, fără îndoială instructivă și interesantă din multe

puncte de vedere, n'a satisfăcut așteptările celor cari se așteptau la »senzații«. Chestia naționalităților din Belgia e mai simplă decât chestia naționalităților dela noi și se reduce aproape numai la rivalitatea alor două popoare: flamanzi și valoni.

Vom schița, pe scurt, cuprinsul conferinței.

În Belgia trăiesc trei naționalități: Flamanzii în nord, Valonii (francezi) în sud și o mână de Germani la frontierele din răsărit. Hegemonia e a Francezilor. Multe momente au contribuit la înstăpânirea elementului francez: industria mai înaintată din sud, vecinătatea Franței și altele. Multă vreme limba flamandă nu era vorbită și înțeleasă de nici un funcționar public, pricinuind veșnice conflicte și nemulțumiri.

Liga flamandă a început acum acțiunea pentru recunoașterea drepturilor limbii flamande în școală, administrație și armată. Aderenții acestei Lige cer ca în ținuturile flamande limba flamandă să fie limba oficială, în ținuturile franceze — limba franceză. Adversarii egalității de drepturi a limbii flamande și franceze, văd în această egalitate o primejdie a progresului și a culturii franceze.

Vandervelde e de credință că idealul nu e nici hegemonia franceză, nici stabilirea alor două limbi oficiale în două teritorii deosebite. Cea dintâi îgnește principiile dreptății, cea de-a doua duce la particularism și dă naștere la tendințe separatiste. *Adevăratul ideal e, fiecare belgian să cunoască limba franceză și limba flamandă*, prin ceace cultura ar putea găsi intrare și în cele mai ascunse colibe țărănești și nu s'ar primejdi nici cultura franceză, — dovadă e că cei mai distinși poeți belgieni francezi, Verhaeren și Maeterlinck, sânt amândoi de origină flamandă. Bilingvismul acesta va da naștere în Belgia sintezei culturilor germane și romane, promovând marea cauză a progresului omenirii.

Conferențiarul belgian nici n'a amintit măcar chestia naționalităților dela noi, ferindu-se de orice paralelă ori aluzie. Felul cum crede cu puțință rezolvirea chestiunii naționale din Belgia, *bilingvismul*, a fost pentru ascultători o surpriză, mai ales că la noi în Ungaria teoria aceasta ar fi reclamat un polilingvism babilonic.

Un redactor din Budapesta a și adus în discuție situația dela noi și i-a cerut explicații în ce privește Ungaria. Iată declarațiile lui Vandervelde:

În Ungaria în afară de unguri mai trăiesc și români, sârbi, slovaci, germani, croați și alte naționalități — a zis redactorul. — E, deci, cu neputință ca fiecare om să învețe și limbile celorlalte naționalități. Dacă dta ai fi chemat să rezolvi chestia naționalităților în Ungaria, în ce chip ai rezolva-o?

— Eu nu cunosc această chestie decât în mod superficial — a răspuns Vandervelde, — așa-dară nu pot face declarații nici despre mijloacele practice ale rezolvirii. Un lucru pot să declar: *fiecare naționalitate trebuie administrată în limba ei. Adică, vorbind spre pildă despre slovaci, să se facă posibil ca începând dela școală și pînă la judecătoreie în toate oficiile cu slovaci să se vorbească slovaceste.*

— Și crezi că lucrul acesta e cu puțință fără ca să se primejduiască interesele statului unguresc?

— Regret, a răspuns Vandervelde, nu cunosc chestiunea în toate amănuntele ei. Fără îndoială, e nevoie să se fie seama și de interesele statului (Vandervelde vorbește numai despre interese de *stat*, redactorul de-

spre interesele statului *unguresc*, subînțelegând eghemonia ungurească), dar trebuie să stărui pe lângă cea ce am spus. *Dimpotrivă, mai adaug că dacă naționalitățile nu sânt administrate în limba lor, faptul acesta constituie o vădită tiranie.*

Scrisori din Munții-Apuseni.

»Concordia« și »Doina« — Holera și Motil.

Câmpeni, Octombrie a. c.

La 1 Decembrie a. c. se vor împlini 2 ani de când intelectuali din Câmpeni au hotărât să pună în funcțiune societatea noastră de lectură »Concordia«, ale cărei statute încă prin anul 1880 au fost aprobate de forurile competente, dar până la acest termen n'au fost puse în aplicare. Și se vede că s'au gândit într'un cîș bun, căci îndată începură a se înscrie toți Românii de bine din comună și jur, așa încât în același lună a acelui an ne văzurăm procurate mobilierul și foile de lipsă. Mai târziu sosi și institutul »Doina« cu cvota ei de binefacere și alți mulți cărțurari mai cu dare de mână, iar azi societatea de lectură din Câmpeni »Concordia« dispune de o bibliotecă frumoasă, biliard etc. în valoare de peste 2000 cor. și în bani gata peste 1000 coroane. Localul numai ne supără căci nu prea e corespunzător iar cel corespunzător prea scump și așa cu tot sprijinul primit — era de prevăzut că pe viitor nu vom putea înainta așa repede.

Dar oamenii buni cu atragere către neamul lor, dornici de înaintare și pe lângă acestea și bunăînțelegere reciprocă au știut să lasă și din acest împas cumpărând pentru »Doina« unul dintre cele mai frumoase edificii, din care 3 odăi a cedat în mod gratuit pentru societatea noastră de lectură »Concordia«.

În aceasta »cetățuie« ne adunăm în toată seara, dela cel de sus până la cel de jos, bătrîni și tineri, la citit, discutat și jocuri sociale, căci până aci — deși comuna Câmpeni o poți încunjura, pe jos, într-o 1/2 de oră totuși erau săteni cu cari nu ne întâlneam cu anii; nu le cunoșteam părerile, dar nici ei ale noastre și așa nu e mirare dacă câte unul dintre ei mai rătăcea. Avem însă între săteni și familii mai înalte, cari nu pot fi membrii al »Concordiei«, cum bunăoară e primarul *George M. Corcheș* care nu volestă să li la dî primpretore la »hop« pentru o așa »trădare« — deși primpretorele are alte de lucru; apoi dascălul gr. cat. în funcțiune *Patriciu Palade* funcționar și la banca jidano maghiară din loc a cărui incompatibilitate de membru cu postul de funcționar a fost constatată și pe urmă ex-parohul *Ioan Motora*, învăț. gr. or. — deși toți *trei* — durere — sânt români de naștere.

Holera — bat-o părdălnicul — pe alocurea a fost sugrumată, iar la noi acuma lese la iveală. În comuna Câmpeni a descoperit o volnicosul nostru primar *George M. Corcheș*, iar prin comunele Vidre, veterinarul *Stark Géza*. Vă va părea curios cum vine »un primar« și »un veterinar« să constate holera? Dar nu vă prea mirați, căci noi suntem deași la așa ceva. — Am mai fost noi îngrijiiți, începând din Ofenbala și până în fundul Scărișoarei, timp de 6 luni, de o calfă de zidar, care a avut atestate false și a concurat la postul de medic în Ofenbala, unde a fost și ales și numai după 6 luni de funcțiune a fost prins și aruncat la răcoare. Păi și aceștia știu — dacă nu mai mult — dar sigur că sânt așa de bătuți la cap ca acel calfă!

Dar să trecem la uricioasa holera. Se dăduse din partea comitatului o »poruncă« că fiecare om, în curs de 48 ore să ducă gunoiul vitelor pe câmp. Cel ce aveau boi — duceau, iar cel cari aveau numai câte o vacuță, ori oi, ori capre etc. nu puteau satisface poruncel și încă într'un timp așa de scurt. — Și hai, primarul în comuna

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

Câmpeni, veterinarul prin comunele Vidra, la colindat din casă în casă. Și muși, foarte mulți inși au fost pedepsiți cu sute de coroane. Mai greu au fost atacați de »holeră« aceia cari în primăvara anulului acestuia votaseră cu candidatul național, căci aceștia au trebuit să plătească scumpă porunca a holerei.

Coresp.

Din străinătate.

Sedință furtunoasă în Camera franceză. Din Paris se anunță: În ședința de Sâmbătă a Camerei deputaților au avut loc scene extraordinare de furtunoase. Socialiștii atacă guvernul pentru măsurile luate cu prilejul grevei amployaților dela căile ferate, acuzându-l că a săvârșit ilegalități.

Jaurès spune că acest guvern nu mai e demn de încredere. Cât de ilegal a procedat dovedește și faptul că nici chiar toți membrii cabinetului nu sânt solidari cu ministrul-președinte. (Sgomot mare).

Briand, răspunzând lui Jaurès, declară că guvernul e solidar; măsurile luate cu prilejul grevei au fost legale. Dar dacă interesele țării ar fi cerut, guvernul nu s'ar fi speriat nici chiar de măsuri ilegale.

Declarația aceasta provocă proteste furtunoase la socialiști, cari îi strigă: dictator, trădător de patrie, mișel — și bat băncile. Deputatul socialist Colly vrea să se năpustiască asupra lui, dar e împiedecat de colegii săi. Sgomotul ține mai bine de o jumătate de oră. Președintele e nevoit să suspende ședința.

Paris, 31 Octomvrie. Ieri, Duminecă după amiază, Camera a ținut o nouă ședință în care Briand a revenit asupra declarațiilor sale de Sâmbătă, spunând că sgomotul mare l-a împiedecat să-și desvolte mersul ideilor. A înțeles numai măsuri excepționale, dar nu măsuri ilegale.

Pe urmă Camera a votat guvernului încredere.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 31 Octomvrie a. 1910.

— **Sfințirea bisericii din Conop.** Ieri, Duminecă, P. S. Sa I. I. Pap, eplscopul Aradului, a sfințit noua biserică gr. or. din Conop (com. Arad), biserică zidită cu mari jertfe de bunii credincioși. Din centru P. S. Sa a fost însoțit de P. C. Sa protosinelul Roman Clorogariu, de nouii protopop Dr. Gh. Ciuhandu și Fabriciu Manoilă, de diaconul Cornel Lazar și dl Vasile Goldiș, secretarul consistorial. La sfințire s'a adunat mult popor, ca la 1500 de oameni, veniți și de prin satele învecinate, pentru a se bucura împreună cu harnicii conopeni. După amiază P. S. Sa a trecut în comuna Odvoș, unde a celebrat vecernia și a ținut o cuvântare poporului, care a venit și aici în număr frumos.

— **Domnul R. T. Popescu în Austria.** Citim în »Bozner Nachrichten«: Seara de lectură aranjată în 20 c. de secțiunea Alpină din Bozen a fost bine cercetată cu toate convenirile aranjate de alte societăți pe aceeași seară. Conferențiarul d. Romul Teodor Popescu pe lângă proiecții de scheopticon a vorbit timp de două ore despre promovarea circulației străinilor în Ardeal. Pe urmă trecând la adevăratul subiect al conferinței »Turistica în Carpații Ardeleni« ne-a arătat regiunile pitorești, ale acestora împreună cu locuitorii lor și instalațiunile acestor. Auditorul a ascultat cu multă atenție prelegerea.

— **»Bancă românească de asigurare«.** Din Sibiu ni-se scrie: Eri Duminecă, s'a întrunit în Sibiu direcțiunea »Solidarității«. La ședința direcțiunii au luat parte dnii P. Cosma (Sibiu), A. Cosma (Șimleu), I. Lăpedatu (Orăștie), Dr. Coriolan Pop (Oradea mare), Const. Pop (Sibiu), Sava Raicu (Arad) și Dr. G. Tripon (Bistrița).

În această ședință s'au adus și câteva hotărâri cu privire la banca românească de asigurare ce este a se înființa. Sediul băncii va fi *Sibiul*. Direcțiunea a hotărât să publice fără întârziere prospectele pentru subscrierea de acții. Aceste prospecte se vor depune la băncile românești și la particulari.

Cum sântem informați, de pe acum e asigurată noii bănci aproape întreg capitalul social necesar. Publicul românesc de pretutindeni manifestă un viu interes pentru această instituție a cărei lipsă s'a resimțit de mult.

— **Exhumarea lui Lueger.** Din Viena ni-se scrie: Vineri în liniștea tainică a se.ii de toamnă, când cercetătorii pe rând părăseau cărările cimitirului central din capitala împărăției — o mică grupă de muritori, plini de pietate, pierduți contemplează exhumarea fostului lor conducător — răposat fără vreme — marele Lueger.

La deschiderea coșciugului de metal s'a putut vedea trupul aceluia nobil suflet, care trăiește și va trăi în inimile imensei mulțimi, ce plângea atât de jalnic cu ochii scâlțați în lacrimi a reprezentanților ei îndurerați... Era tot așa de maestos, ca și când ar zăcea pe catafalc în hala mare a Rathausului — când a plecat pe ultimul său drum...

— **Împreună cu partea interioară a coșciugului** a fost așezat în un nou coșciug de alpaca, cu ornamente înaurite, având inscripția »Bürgermeister Dr. Karl Lueger, geboren 24 October 1844, gestorben 10 März 1810« și deasupra o cruce înaurită, și așa apoi a fost pus între iubiții săi părinți.

Sâmbătă, la orele 11 p. m., s'au oficiat ceremoniile bisericești, iar »Schubertbund«-ul a cântat durerea nemângăiată a inimilor ce-l deplâng...

E. B.

— **Membru fondator al bisericii din Panclova.** Biserica românească gr. ortodoxă din Uzdin s'a înscris membru fondator al bisericii ortodoxe române din Panclova, cu suma de 500 coroane.

— **Cununie.** D soara Ludovica Mureșianu din Sintămărie și dl Vasile Roșca din Dinc Ișl anunță cununia ce va avea loc în biserica rom. din Sintămărie, la 6 Noemvrie n.

Felicitările noastre.

— **Logodnă.** Doamna văd. Ecaterina dr. Pățeceanu născ. Mezei s'a logodit cu dl Dr. Mihail Moldovan, din Turda.

Felicitările noastre.

— **Promoție.** Dl Constantin Ghidiu din Caransebeș a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în medicină.

Felicitările noastre.

— **Revoluție în Uruguay.** Ziarele italiene primesc știri din Buenos-Aires, că în republica Uruguay a izbucnit revoluția.

Revoluționarii au asediat hotarele braziliene și telegramele sânt foarte strict cenzurate.

Guvernul din Argentina a luat toate măsurile pentru păzirea strictă a neutralității și autoritățile argentine au sechestrat un vagon de arme destinate pentru revoluționari.

Situația republicii Uruguay, cum se anunță din Montevideo, e foarte serioasă și țara întreagă e foarte amărită contra lui Bathle a candidatului la președinție.

Revoluția n'a izbucnit mai de timpuriu din cauză că revoluționarii nu aveau destul cai. Revoluționarii au rupt firele telegrafice și din cauza aceasta comunicația trenurilor e foarte neregulată.

Guvernul a trimis miliție multă la locurile periclitare iar pe ministrul de externe, fiindcă simpatiza cu revoluționarii l-a deslituit. S'au făcut multe arestări, dar până acum ciocniri mai serioase nu s'au întâmplat.

— **Cursuri aviatice.** Cursurile aviatice de depărtare din Boek Johannisthal au adus glorie aeroplanelor germane. Wientzlers a făcut în timp de 41 minute un drum de 60 chlm, adică o tufime de 100 chlm. pe clas. Premiul prim i-s'a dat aviatorului Orade, iar al treilea lui Thelehn.

Eroul zilei la cursurile din Gordon-Bennet a fost White, care în 61 de minute a zburat 100 chlm. și prin aceasta a creat un nou record universal. Al doilea a fost Molssan, iar al treilea Leblanc.

— **Viriliștii români în Sălaj sânt următorii:** Florian Cocian, dr. George Papp, George Papp de Băsești, Andrei Cosma, Vasile Micș, dr. Vasile Gyurkó, George Filep, Laurențiu Bran, Mihai Papp preot, Alexandru Sima, Patriciu Lobonțiu, Augustin Vicaș, Ioan Filep, Vasile Pop preot, dr. Iuliu Papp și Ioan Ch. Dragomir.

N'au fost luați în listă domni: Petru Pop preot în Babța, dr. Alexandru Pap și Mihai Papp, ambii avocați în Ceb, pe motivul că, — de și au drept — n'au cerut să li-se compute darea *duplu*. În 15 zile însă pot recurge pentru îndreptarea listei și astfel pe anul viitor, 1911, vom avea în total 19 viriliști români.

— **O artistă română în Veneția.** Pe scena istoricului teatru »La Fenice« din Veneția, unul din teatrele cele mai de seamă din Italia, debutază de câteva seri cu mult succes, artista română domnișoara Magda Dorini (Sion), elevă a celebrului maestru Theodorini. Ziarele îi aduc vii și meritate elogii iar publicul o răsplătește cu aplauze calde și îndelung repetate.

A fi în cariera artistică numai de doi ani — domnișoara Dorini și a împlinit studiile abla acum doi ani — și a debuta cu succes pe scena unui teatru de operă ca »La Fenice«, e un merit care face orgolios nu numai pe artist dar și pe conaționalii săi.

— **Ibsen și autorii.** Un vechiu prieten al lui Ibsen, John Paulsen, a dat de curind la iveală amintiri în care arată curioasa antipatie pe care o resimțea marele scriitor față de teatru și de actorii în general. Această antipatie înăscută la Ibsen, ajunsese în ultimii ani ai scriitorului o adevărată repulsiune. Ea datea din vremea în care Ibsen era regisor al teatrului Christiania, epoca cea mai penibilă și mai tristă a viața sa. Marele protagonist al personalității omenești mare excitator al individualismului la bărbat și la femeie, declara franc că orice actor îi este antipatic, chiar aproape odios, de oare ce el exercitează o meserie care consistă în a nu fi »el« și de a se pune, la fie care dată, în pielea altuia. E de altfel inutil a zice că atunci când Ibsen întâlnea la un actor o adevărată fire de artist, își uită prejudecățile. Celebra actriță daneză Betty Hennings l-a entusiasmă cite odată atât, în cât s'a aruncat între culise și a acoperit-o cu sărutări de admirație.

— **Spionaj în Cherbourg.** Din Cherbourg (Franța) se anunță: Un caz de spionaj produce aici mare agitație. Cineva a pătruns în vasul submarin »Messidor« și la lumină de magnezie a fotografiat interiorul precum și construcția vasului. Se crede, că făptuitorul ar fi un matroz. Ancheta decurge cu multă precauțiune și în mare taină.

— **Societatea »Petru Maior« din Budapesta.** În ședința sa din 23 Octomvrie c., societatea »Petru Maior« a înțeles române dela școlile superioare din Budapesta s'a constituit pe anul 1910/11 în chipul următor:

Președinte: Ionel Pop, stud. în drept. Vicepreședinte: Mihail Lupaș, stud. med. Secretar: Aurel Mager, stud. med. Notari: Dionisie Nistor, stud. în fil. și Victor Popoviciu, stud. la acad. comercială. Casier: Ioan Meșota, stud. la acad. orient. Controlor: Aurel Sasu, stud. med. Bibliotecar: Miron Crețu, stud. med. Vicebibliotecar: Nicolae Aron, stud. med. Econom: Victor Jula, stud. med.

Comisia literară: Vasile Stolca, stud. în fil. Ascaniu Crișan, stud. în fil. Oprea Rodnean, stud. med. Ioan Sârbu, stud. med. Victor Jula, stud. med. Aurel Sasu, stud. med. Dionisie Nistor stud. în fil.

Comisia supraveghetoare: Emil Teșoșu, stud.

„DRĂGANUL”
Institut de credit și economii în Beluș.

AVIZ!

Perzându-se titlul provizor No 26 — despre acțiunile No 307—8, și titlul provizor No 110 — despre acțiunile No 845—8, eventualii posesori ai titlurilor provizorii amintiți sunt rugați a adevăra dreptul lor de proprietate până în 1 Mai 1911 st. n., la caz contrar titlurile provizorii se vor anula și în locul lor se vor emite titluri provizorii noi.

Direcțiunea.

Zotti Hodoș:

Carte de bucate.

Partea I și II à 3 Cor.
(10 filerl. porto).

Să poate căpăta

la **Librăria Tribunei**
Arad.

Caut o moșie

spre a o lua în arîndă, mărimea 3—500 jugăre. Proprietarii doritori de-a arînda să se adreseze administrației ziarului »Tribuna«, sub adresa »Amatorul«.

A N U N Ţ.

Se caută

un hotelier harnic

(Român), cu praxă bună și îndelungată, pentru »Hotelul Comunal« din Săliște (cott. Sibiu) începând cu 1 Ianuarie 1911 st. n. Ofertele și documentele necesare să se adreseze firmei

Ioan Gomsa & Fiu,
în Szelistye (Szeben m.)

Se caută

un sodal (calfă) român,

istet. Află aplicare în prăvălia de confecțiune pentru dame, de pânze și albituri a lui **Pick Ernő** Arad.

Ilustrate

cu vederi din Arad, peisaguri, pasteluri și motive românești se pot căpăta

la „**Librăria Tribunei**“.

Se caută

Un candidat de avocat

— cu praxă bună, —
care să poată și singur conduce cancelăria, eventual să rămână în permanență. Locul îl poate ocupa imediat.

Doritorii să se adreseze lui **Dr. Șerban de Voilă** avocat, deputat, Făgăraș.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

II.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— **Primlucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

De inchiriat.**Un local de prăvălie de in-**

chiriat aranjat cu pulturi noue frumoase, luminat cu electricitate, cu o clientelă sigură, care are întoarcere dela 60.000—70.000 coroane, dar se va urca și mai sus acum cu face-rea căilor ferate și ne mai fiind în oraș altă prăvălie de manufactură română.

Doritorii să se adreseze lui:

Virgil Corcheș, comers.
Câmpeni (Topánfalva).

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Întreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziene în

Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Întreprindem și executăm tot felul de lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Procurați

dela librăria „TRIBUNEI”

Arad, str. Deák Ferencz 20

„Cantorul Bisericesc”

aranjat de

GEORGE BUJIGANU

învăț. în Deliblată.

Cel mai practic op bisericesc, cea mai bogată antalogie a cântărilor bisericești la români.

Indispensabila lui necesitate o documentează iuțala cu care a trecut prima ediție în un an 1000 exemplare.

Opul să extinde pe 444 pag. octav mare, pe 2 coloane, litere latine, tipar roșu-negru. Cuprinde rînduiețile tuturor sărbătorilor de peste an, precum și tipul bisericesc Op aprobat de consistor!

Legătură artistică, confecționat la prima compactorie din Budapesta.

Prețul unul exemplar broșat 10 cor. legat în pânză frumos aurit 12 cor., legătură lux ½ piele 14 cor. Lux nu se mai află, numai după comanda specială bucata 16 cor. plus porto postal 60 fl.

Întrebuințarea »Cantorului Bis.« dispersează pe toate celelalte cărți bisericești, ca: mineiul, triodul, penticostarul, molitvelnicul etc.

Raritate bisericească, mai câteva exemplare de vânzare.

Cel mai frumos dar de sărbători bisericilor și specialiștilor bisericești.

Administrația tipografiei și librăriei „Tribunei”.

Prăvălie nouă de ceasornice
și juvaericale!

S. Gáspár Jenő

clasornicar și giuvaergiu în
Arad, Asztalos Sándor-u. 10.
(vis-à-vis de farmacia Ring.)

Înștiințez mult on. public, că
în legătură cu prăvălia din
Pâncota, am deschis în
Arad, o prăvălie de ceasornice și juvaericale.
Se primesc tot-felul de reparații.
Pun mare pond pe lucru cinstit.

Prăvălie nouă
de ceasornice și juvaericale!

Atelierul cu instalații
electrice pentru cuțite
și tocilărie — a lui
HUBERT GYÖRGY
Budapesta, Str. Váczl 67.

— Se recomandă pentru
ascuțirea și repararea
de foarfeci, cuțite, brice și
tesacuri de bucătărie în
condiții ireproșabile și pr.
Mare depozit de unelte
și utensilii pentru barbieri,
ca foarfeci, brice și cu-
rele de ascuțit etc. etc.
Pentru barbieri se ascut
două brice pe gratis dacă
trimite 12 deodată. —

Cu plă-
tire în
rate!

Arme de vânătoare și revolvere

mare asortiment la **Ioan Kalenda,**
Oradea-mare (Nagyvárad) lângă biserica Holdas.
Telefon în legătură cu întreg comitatul 245.

G. Orendt & W. Feiri, curelari, senari,
și negustori de
geamantane în
Sibiu — Nagyszeben, Heltauergasse 45.

Se recomandă pentru pregătirea lucrărilor de trăsuri,
șele și călărie deasemenea geamantane și genți.

Avem în depozit tot-felul de articoli pentru voiaj,
fumat, sporturi și excursii, pe lângă prețuri convenabile.

Recomandăm pe urmă cei
mai buni lamperl de piele,
fabricație proprie, pentru civili
și militari, cari stau strâns lipite
de picior, deasemenea curele
pentru mașini. Prospect de
prețuri se trimite gratis și franco
referindu-vă la ziarul nostru.

Lemne de foc!

bune, uscate și despicate

se pot căpăta la gara din Borosșebis
încărcate în vagon cu 110 Cor.

Informațiuni mai detaliate dă
Kecskés Sándor, Borosșebes (c. Arad).

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 818. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme!

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparații și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. trier. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașină de fabricat ghișă. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparații de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articoli tehnici. Fișile magnetice. Unsoar. Material
de condensățiune. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalații cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu constătuțios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 818. —

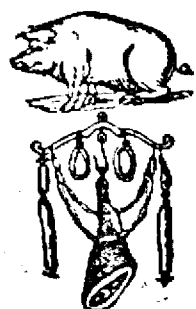

NAGY JÓZSEF, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice pentru ori-ce
mobile de marmor, granit, sienit și mar-
mor de labrador. — Brașov—Brassó.

Primește orice
lucrări de sculp-
tură, precum
și pietre sepul-
crale, onumente, mau-
zolee din ori-ce fel de
piatră. Prețuri moderate.

Friedrich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salam și cărnățarie —

în Nagyszeben — Hermanstadt
— Jungewald-strasse No. 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cărnați de
cea mai fină calitate, șunci, salam, pariser, cărnăței de
hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfaldă etc. Slănină
albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat.
Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la
expediția cu poșta cât și cu trenul.

Grădini și Parcuri

transformează și planuiește:

Nagy Sándor, Arad,

Illés-uteza No. 66.

Cultivarea proprie a pomilor de lux
— și a tufelor de ornament. —

== Atelierul de fotografiat a lui ==
CSIZHEGYI SÁNDOR
 Cluj—Koložsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
 (Lângă farmacia lui Hintz).
 Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în ulei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Koložsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.
 Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Str. Cîsnădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
 Intemeiat în anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.

Plătire în rate după dorință.

Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Primul atelier ardelenesc aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietri monumentale.

BERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și
 lestru pietar.

Atelierul central al magazinei: **Koložsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietri monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc. Koložsvár, Ferencz József-út 25.

Biroul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

In atenția onoratelor dame!
 În salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
 deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9,
 al d-nei **Johanna Jekeli,**
 se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligatoare, prețurile cele mai moderate.
 Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.
 Se află în depozit totfelul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.